

5 i fastan

Psalmer: 137, Ps103, 93, 274, 72 (356), 43 (94)

Texter: 1 Mos 22:1-14, Apg 4:1-12, Mark 12:1-12

Nåd vare med er och frid från Gud vår Fader och Herren Jesus Kristus. Amen.

Låt oss be!

Vi tackar dig Jesus för att du dragit oss till dig genom evangelium och gjort oss till din plantering. Hjälp oss nu att bära den frukt du söker hos oss, en sann tro på dig så som Skriften lär oss och en tacksam lydnad. Amen.

Jesus hade ridit in i Jerusalem på en arbetsåsna som det var förutsagt. Han hade drivit ut de som höll marknad på tempelplatsen. Barnen hade hälsat honom med hosiannarop till översteprästernas och de skriftlärdas förtret. De hade ifrågasatt hans auktoritet. Jesus berättade två liknelser, den första om de två sönerna. Den ene ville inte arbeta i faderns vingård men ångrade sig och gick, den andre sa ja men gick inte. Jesus berättade också liknelsen om de onda vingårdsarbetarna som vi hört i dagens evangelietext. Översteprästerna och fariseerna hörde Jesu liknelser och de förstod att han talade om dem. Liknelsen är sparad åt oss för att vi ska lära oss en andlig sanning. I parallellstället i Matteus evangelium tillämpar Jesus citatet ur Psaltaren om hörnstenen. Den visar att liknelsen är lika aktuell ända till tidens slut. Alla som faller på hörnstenen Kristus, likt översteprästerna och fariseerna, blir krossade. I första hand handlar liknelsen om ledare i kyrkan som handlar egenmäktigt och förleder folket. De har ingen framtid. Men som sagt, vem som än stöter sig på hörnstenen Kristus kommer att bli söndersmulad.

Liknelsen är en kort historielektion i bildform. Under gamla testamentets tid fanns det inte någon farligare arbetsplats för Herrens profeter än Israel och Juda rike. Jona som blev sänd till Nineve blev bättre bemött. Läser vi historien om folket som Gud räddade ut ur Egypten så är det en historia om upprepade avfall från Herren. Man får leta hos folket efter ett adekvat svar på Guds frälsargärningar, trohet och lydnad – men det saknas för det mesta. Gud sände profeter att kalla både ledarna och folket till omvändelse. Men istället för omvändelse blev profeterna förkastade, misshandlade och dödade. Liknelsen är också en förutsägelse om vad som snart skulle ske med Guds älskade Son.

Liknelsen är lätt att förstå. Mannen som planterade vingården är Gud. Vingården det gammaltestamentliga folket. Gud planterade vingården, dvs. han gjorde dem till sitt folk. Orsaken till att Gud valde dem var inte att var bättre än andra folk. Nej, det fanns ingen skillnad. Gud handlade med dem enligt löftet till Abraham. Egentligen

var det för att uppfylla det första löftet om Frälsaren som skulle födas av kvinna och krossa ormens huvud. Gud hade nu utsett ett land, en plats, ett folk och en släkt för Frälsarens ankomst. Alla detaljer som Jesus nämner att mannen i liknelsen gör för sin vingård syftar på allt Gud gjort för att bevara Israel så att det skulle finnas ett folk som hälsade Frälsaren välkommen.

Liknelsen har en historisk del där Jesus ser tillbaka på Israels historia och en profetisk del som syftar fram mot hur Jesus skulle kastas ut ur vingården för att korsfästas utanför staden. Men liknelsen är inte bunden till historisk tid. Vi har redan nämnt att den har sin tillämpning till tidens slut. I anslutning till liknelsen finns berättelsen om fikonsträdet som Jesus förbannade då det inte bar den frukt han sökte. Det är Jesus som bygger sin församling och vi är hans plantering. Det han söker hos oss är omvändelsens frukt.

I liknelsen hör vi hur mannen gjorde allt som kunde göras för att vingården skulle vara produktiv. Han satte stängsel runt den, byggde en vinpress och ett vaktorn. Stängslet som skyddade det gammaltestamentliga Israel var Mose lag som avgränsade dem från omgivande folks avgudadyrkan och omoral för att de inte skulle gå under genom ta efter deras seder. De blev anförtrodda med Guds ord för att de skulle få allt större kunskap om Frälsaren för alla folk som Gud lovat fäderna och bli ett vittne för folken.

Den nytestamentliga kyrkan som Herrens plantering är också avgränsad med ett stängsel. Men det är inte yttre stadgar och regler. Gud har satt evangeliet som skyddande stängsel för den nytestamentliga kyrkan. Evangeliet har en annan verkan än yttre stadgar och regler. Evangeliet om Guds barmhärtighet förvandlar oss genom sinnets förnyelse så att vi inte längre vill anpassa oss efter den här världens tankesätt, attityder, och livsstilar. Evangeliet motiverar oss att lyda Mose lag, alltså den del som är bindande för alla människor i alla tider: de tio buden. Viljan att lyda Guds bud hindrar oss från att flyta med i världens sätta att tänka och leva. Evangeliet om Kristi kärlek och offer för oss motiverar oss att leva ett liv som behagar Gud.

Vi förstår att mannen i liknelsen gjorde allt som kunde göras för att vingården skulle vara produktiv, och han skulle få avkastning. Det är naturligtvis sant också om den nytestamentliga kyrkan, ja i ännu högre grad. Evangeliet har nått oss. Det enda adekvata sättet att reagera på budskapet om synd och nåd är med sorg över synden och tro på Frälsaren från synden. Och det adekvata svaret på Guds nåd och förlåtelse är att med glädje fira en rätt gudstjänst och av tacksamhet lyda och tjäna honom. Det är den frukt Herren söker hos oss.

Liknelsen om de onda vingårdsarbetarna är orealistisk. Det är inte troligt att en vingårdens ägare skulle sända fler tjänare när de första blev misshandlade och

dödade. Hellre då en beväpnad insatsstyrka. Och vem skulle sända sin egen son när det gått så illa för de tidigare. Men Jesus går över gränsen till det orealistiska just för att göra budskapet tydligt.

Nu har vi kommit till höjdpunkten i liknelsen: *till sist sände han [sin älskade son] till dem och tänkte: De kommer att ha respekt för min son. Men vinodlarna sade till varandra: Här är arvtagaren! Kom, vi dödar honom, så blir arvet vårt. Och de tog fast honom, dödade honom och kastade ut honom ur vingården.* Det visar att Jesus var fullt medveten om Stora rådets beslut att döda honom efter att han uppväckt Lasaraus från de döda. Medlemmarna i Stora rådet hade frågat sig: *"Vad gör vi? Den här mannen gör många tecken. Låter vi honom hålla på så här kommer alla att tro på honom, och sedan kommer romarna och tar ifrån oss både templet och folket."* De förstod att Jesus gjorde sådana tecken som var tillräckliga för att alla skulle tro på honom. De var alltså medvetna om att han var Sonen, arvingen, Messias. Men de ville inte släppa ifrån sig makten över vingården. De sa: *då kommer romarna och tar ifrån oss både templet och folket*, som om templet och folket var deras. Från den dagen bestämde de sig för att döda honom.

Efter liknelsen gav Jesus en uttydning: *Vad ska nu vingårdens herre göra? Han ska komma och döda vinodlarna och ge vingården till andra. Har ni inte läst det här stället i Skriften: Stenen som husbyggarna förkastade har blivit en hörnsten. Herren har gjort den till detta, underbart är det i våra ögon."* I Matteus läser vi att han fortsatte och sa: *Därför säger jag er: Guds rike ska tas ifrån er och ges åt ett folk som bär dess frukt. Den som faller på den stenen blir krossad, och den som stenen faller på blir söndersmulad."* Det sista sa han till de judiska ledarna. Guds rike skulle tas ifrån dem och ges åt ett folk som bär dess frukt - själva skulle de bli krossade. Att Guds rike skulle ges till ett folk som bär dess frukt handlar om hur evangeliet gick ut till hedningarna när majoritetan av judarna inte tog emot det. Så har det kommit också till oss och med sin kraft väckt tron på Jesus. En adekvat respons på Jesu och apostlarnas budskap om synd och nåd kan bara vara ånger över synden och tro på Jesus vår Frälsare. Det är den goda frukten som Gud söker hos oss.

Vi ska till sist stanna inför citatet. Stenen som husbyggarna förkastade är Jesus Kristus. Att han har blivit en hörnsten innebär att han är den viktigaste beståndsdel i den andliga byggnad som är Guds församling, Guds kyrka. Utan honom – ingen församling, ingen kyrka, ingen Guds plantering. Gud har gjort honom så oundgänglig. *Fadern älskar Sonen och har lagt allt i hans hand*, heter det i Joh 3:35. Underbart är det i våra ögon. Allt Jesus sagt och gjort är helt underbart i alla troendes ögon. Han är vår rättfärdighet. Han är huvudet för församlingen. Han leder och bevarar oss. Han formar vår tro och han förnyar vårt liv. Han ger oss tröst och glädje och ett fast hopp om uppståndelse och liv. Underbart är det i våra ögon. Amen.

Låt oss be!

Käre Jesus, allt du gör och säger är rätt och riktigt och helt underbart i våra ögon. Du har frälst oss och planterat oss i ditt rike, helt av nåd. Hjälp oss nu att svara adekvat på ditt evangelium så att vi håller det dyrbart i våra hjärtan, tackar dig och lever till din ära. Din är äran i evighet. Amen.